

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXIX. De nomine, definitione, & partitione cæremoniarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

CONTROVERSI S E X T A.

De cæremoniis Sacramen- torum in genere.

DE RITIBVS SINGVLORVM Sacramentorum suis locis agemus; hic tantum de ritibus in genere disputandum est. Quam postremam controuersiam disputare cepimus, tum quia res dignissima est, quæ sciatur, tum etiam ut nullus sit canon Concilij Tridentini de Sacramentorum genere, quem non defenderimus; hætenus enim omnes defendimus, præter vltimum, qui dicit anathema iis, qui cæremonias Ecclesiæ, vel contemnunt, vel sine peccato prætermitti posse putant.

Erunt autem quatuor partes huius quæstionis. *PRIMA* de nomine, definitione, & partitione cæremoniarum. *SECUNDA* de statu causæ, & hæreticorum erroribus, & mendaciis. *TERTIA* de explicatione, & probatione veritatis. *QUARTA* de obiectionibus aduersariorum.

CAPVT XXIX

De nomine, definitione, & partitione cæremoniarum.

QUOD ad PRIMVM attinet, notanda sunt quedam pro statu causæ intelligendo. *PRIMUM* est, quid sit cæremonia. Est autem cæremonia actus externus religionis, qui non aliunde habet latitudinem.

dem, nisi quia fit ad Dei honorem. Religio enim, quæ est nobilissima moralium virtutum, tres habet actus, ut quævis alia virtus, PRIMO, actum internum elicitum, qui est velle Deo debitum honorem, & cultum dare. SECUNDO, actum externum interno respondentem, qui est quælibet externa actio, quæ non aliunde est bona, & laudabilis, nisi quia fit ad Deum colendum, ut sacrificium, genu flexio, & similia. TERTIO, actum imperatū, id est, actum cuiusvis virtutis, qui à religione ordinetur ad Dei honorem. Hoc modo ieiunia, eleemosynæ, & alia id genus dici possunt actus religionis, quando fiunt ad colendum Deum, licet alioqui sint etiam actus aliarum virtutum. De hoc tertio actu dixit S. Iacobus cap. 1, religionem esse visitare pupillos, & immaculatum se custodire ab hoc seculo; & S. Augustinus in Enchirid. cap. 3, dixit. Deum coli fide, & spe, & charitate. Ex his tribus actibus, primus nullo modo est cæremonia; tertius non est etiam cæremonia, nisi quatenus imperatur à religione; secundus est propriè, & simpliciter cæremonia, & de eo tractamus hoc loco.

Quod autem ad nomen attinet: Cæremoniæ apud Hebræos dicuntur **קריה** quod nomen propriè significat non tam ipsam externam actionem, quam legem, seu statutum, quo actio illa præcipitur. Vnde etiam in nouo Testamento cæremoniæ Iudæicæ nomine legis appellari solent, ut Matth. 11. *Lex, & Prophetæ usq. ad Ioannem.* Galat. 5. *Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est uniuersæ legi faciendæ.* Eam vocem Græci reddunt ubiq. per **δικαιώματα**, id est, iustificationes, quia erant ritus ad hominem iustificandum, & purgandum institutæ. Latinus interpres ferè semper vertit cæremoniam in Testamento veteri vocem Hebræam **קריה**. Nomen autem hoc Latinum vel dictum est ab oppido Cære, ut volunt Lilius lib. 5. & Valerius Maximus lib. 1. cap. 1. quod in eo oppido sacra Romana seruata sint, quo tempore Galli Romam diripuerunt; vel fortè rectiùs dictum est à cærendo, ut sit cæremonia, quasi carmonia, ut vult S. Augustinus lib. 2. retract. cap. 37. & Gellius lib. 4. cap. 9. & Macrobius lib. 2. Saturnal. cap. 3. eò quòd quædam cæremoniæ in abstinendo, & cærendo positæ sunt, qualis erat apud Iudæos cætere vsu carnis suillæ, & omnia ferè vota Nazaræorum, & aliorum,

aliorum,

aliorum, qui vini, & aliarum multarum rerum usu, & voto crebant.

Sed ad partitionem veniamus. Quinque sunt partitiones caeremoniarum. *PRIMA* partitio sumitur à fine seu effectu. Quaedam enim instruuntur ad iustificandum, vt Sacramenta, & de his modò non agimus: quaedam ad alios quosdam effectus spirituales, vt ad daemones coercendos, vt exorcismi, aqua benedicta, &c. quaedam ad solum ornatum, & significationem, vt vestis alba neophytorum, lumina ceterorum, &c. & de his agimus.

SECUNDA partitio sumitur à causa efficiente, id est, à institutore. Quaedam enim sunt ab ipsa natura quodammodo instituta, quae naturales dici possunt: quale est respicere in caelum, tollere manus, flectere genua, tundere pectus cum Deum oramus: ista enim natura ipsa docet, vnde etiam communes sunt etiam Gentilibus, & quibuscunque sectis. Quaedam sunt à Deo instituta, vt multae in Testamento veteri, & Sacramenta quaedam in nouo; atque haec diuinae caeremoniae appellantur. Quaedam denique sunt ab Apostolis, vel eorum successoribus instituta, quae dicuntur Ecclesiasticae. Et similis est partitio verborum; sunt enim caeremoniae quaedam verba visibilia. Videmus enim quasdam voces esse naturales, vt sunt eae, quibus varios effectus exprimimus; nam eodem modo plorant, suspirant, rident, &c. alias Deo institutas, vt Genes. 1. nomen caeli, terrae, maris, & alibi nomina aliquorum magnorum virorum, denique alias ab hominibus institutas, vt Genes. 2. Adam imposuit nomina animantibus.

TERTIA partitio sumitur à causa formali. Quaedam enim caeremoniae sunt immediatè cultus Dei, vt sacrificium, oratio, adoratio, &c. quaedam disponunt ad colendum Deum, vt ieiunia, caelibatus, vitae asperitas, &c. quaedam sunt instrumenta diuini cultus, vt templa, arae, calices, &c.

QUARTA partitio à causa materiali, seu ab obiecto materiali. Quaedam enim caeremoniae versantur circa personas: vt Exorcismi, insufflationes, aspersio cineris, &c. quaedam circa locum, vt consecratio templi; quaedam circa tempus, vt dies festi, vigiliae, Quadragesima, & sic etiam sunt tempora determinata Sacramentorum celebrationi: quaedam circa modum, vt quod Latine Sacramenta ministrantur; de-

nique quædam circa res ipsas, vt benedictiones aquæ, olei, vestium, palmarum, &c.

QVINTA partitio sumitur ab accidentibus, vt quod aliæ sint vniuersales, aliæ particulares; vt ieiunium Sabbathi temporibus S. Augustini seruabatur Romæ, non Mediolani; & contra lotio pedum post Baptisma, seruabatur Mediolani, non Romæ. Vide Augustinum epist. 118. & Ambrosium libro de Sacramentis 3. cap. 1. Item aliæ temporales, vt abstinentia à sanguine, & suffocato, Actor. 15. aliæ perpetuæ, vt ritus Sacramentorum. Denique aliæ in præcepto, aliæ liberae, de quibus vide Augustinum epist. 118.

CAPVT XXX.

De statu causæ.

AM vt statum causæ intelligamus, obseruanda sunt tria. PRIMO non pauca esse, in quibus aduersarij nobiscum conueniunt. PRIMO enim fatentur aliquas cæremonias necessarias esse ad Sacramentorum administrationem, præter cæremonias, quibus continetur Sacramentorum essentia. SECUNDO eas cæremonias esse adhibendas, quæ habent in Scriptura mandatum, vel exemplum, vt orationes, gratiarum actiones, exhortationes, psalmodiam; ista enim fuisse in vsu Apostolorum, patet ex 1. Cor. 14. & 1. Tim. 2. TERTIO fatentur posse Ecclesiam statuere de his cæremoniis, quæ habentur in Scripturis, certum ordinem, & modum, quo seruari debent, ne sit confusio. Ita Lutherus in lib. de piis cæremoniis, & in lib. de formula Missæ. Calvinus lib. 4. Instit. cap. 10. §. 14. Kemnitius in Examine. 2. part. pag. 171. Denique idem probant tot agendæ, quas singulæ ferè Ecclesiæ ipsorum ediderunt.

SECUNDO obseruandum est, multa ab aduersariis reprehendi in doctrina de cæremoniis Catholicorum, sed omnia esse ipsorum mendacia, non dogmata nostra: quocirca sunt hæc omnia notanda, & separanda, vt verus causæ status appareat.

Igitur Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 157. & sequentibus, hæc omnia nobis tribuit. PRIMO, quòd Concilium Tridentinum approbauerit quoscunque ritus ab hominibus ex-

cogi-